

TREŚĆ ZESZYTU

ROZPRAWY

- G. ROSTKOWSKI — Wyprawa Światosława na Chazarię w 965 r. i jej następstwa 269
M. DESZCZYŃSKA — Wyobrażenie „przedmurza” w piśmiennictwie schyłku polskiego oświecenia . . . 285
M. KOPCZYŃSKI — Wpływ I wojny światowej na poziom życia w Królestwie Polskim w świetle
mierników biologicznych 301

MATERIAŁY

- T. BOHUN — Ewakuacja Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego do Rostowa nad Donem
w 1915 roku 323

DYSKUSJE

- J. LECH — Historiografia — archeologia — marksizm (w związku z artykułem Jana M. Piśkorskiego,
Z badań nad historiografią Europy Środkowej i Wschodniej, PH t. XCI, 2000, z. 3, s. 451–474) 339

RECENZJE

- L. LECIEJEWICZ, Nowa postać świata. Narodziny średniowiecznej cywilizacji europejskiej
(*M. J. Leszka*) 345
L. GARLAND, Byzantine Empresses. Women and Power in Byzantium, AD 527–1204 (*M. J. Leszka*) . . 348
A. M. MARTÍN, España en los siglos XVI, XVII y XVIII. Economía y sociedad (*C. Taracha*) 351
S. GRZYBOWSKI, Dzieje Litwy i Polski (1506–1648) (*A. Wyczański*) 354
A. LASZUK, Ludność województwa podlaskiego w drugiej połowie XVII wieku (*C. Kukło*) 356
H. ZINS, Cecil Rhodes. Ekspansja brytyjska w Afryce pod koniec XIX wieku (*M. Leśniewski*) 358
J. OGONOWSKI, Uprawnienia językowe mniejszości narodowych w Rzeczypospolitej Polskiej 1918–1939
(*J. Tomaszewski*) 362
J. KRASUSKI, Tragiczna niepodległość. Polityka zagraniczna Polski w latach 1919–1945
(*J. Tomaszewski*) 363
J. SZCZEPAŃSKI, Społeczeństwo Polski w walce z najazdem bolszewickim 1920 roku
(*R. Kolodziejczyk*) 365

Niemcy w Polsce 1945–1950. Wybór dokumentów, pod redakcją Włodzimierza B o r o d z i e j a i Hansa L e m b e r g a, tom I, Władze i instytucje centralne. Województwo olsztyńskie, wybór i opracowanie dokumentów Włodzimierz B o r o d z i e j i Claudia K r a f t (<i>J. Tomaszewski</i>)	367
---	-----

ZAPISKI

Pożyteczna inicjatywa wydawnicza Wydziału I Polskiej Akademii Nauk (<i>M. B.</i>)	371
J. CORVISIER, W. SUDER, La population de l'Antiquité classique (<i>W. L.</i>)	371
Gab es das Griechische Wunder? Griechenland zwischen dem Ende des 6. und der Mitte des 5. Jahrhunderts v. Chr., wyd. Dietrich P a p e n f u ß, Volker Michael S t r o c k a (<i>W. L.</i>)	372
W. GOEZ, Kirchenreform und Investiturstreit 910–1122 (<i>K. S.</i>)	373
Metropolie Europy Środkowo–Wschodniej w XV i XVI wieku, pod. red. Leszka B e l z y t a i Jana P i r o ż y ń s k i e g o (<i>M. B.</i>)	374
F. QUARANTA, Preti sposati nel medioevo. Cinque apologie (<i>K. S.</i>)	375
Teki Gdańskie, pod red. Waldemara J a r o s z e w i c z a (<i>M. B.</i>)	376
A. DUNIN-WĄSOWICZ, Die Vermessung von Dorf und Flur in den Ländern der polnischen Krone vom 16. bis in das 18. Jahrhundert. Mit einem Geleitwort und Register von Harald Witthöft (<i>M. B.</i>)	376
W. ZIENTARA, Sarmatia Europiana oder Sarmatia Asiana? Polen in den deutschsprachigen Druckwerken des 17. Jahrhunderts (<i>M. B.</i>)	377
W. KARKUCIŃSKA, Anna z Sanguszków Radziwiłłowa (1676–1746). Działalność gospodarcza i mecenat (<i>M. B.</i>)	378
E. HARDER–GERSDORFF, Zwischen Rubel und Reichstaler. Bezugfeld und geographische Reichweite des Revaler Wechselmarktes (1762–1800) (<i>M. B.</i>)	378

KOMUNIKATY

Odczyty, sesje, imprezy Towarzystwa Miłośników Historii (luty–grudzień 2000 r.)	381
Varsaviana roku 1999/2000	385
LISTY DO REDAKCJI	387
CONTENTS	389

CONTENTS

ARTICLES

G. Rostkowski — The Expedition of Sviatoslav against the Khazars in 965 and its Consequences

The article examines the circumstances of the fall of the Khazar Khanate. The author tends to opt for the opinion claiming that the catastrophe of the Khanate was the outcome of two armed expeditions conducted by Rus': in 965, when the armies of Kievan Rus' invaded Khazar terrains on the Don, and in 968/969 — when they overran terrains on the Volga. G. Rostkowski emphasises that the downfall of the Khanate and the subsequent obstacles created against its revival were the outcome of the diplomatic and tribal initiatives not only of Rus', but also of other states and tribes of the discussed region, especially Khoresm, the Oguz peoples and Byzantium.

M. Deszczyńska — The Image of the “Antemurale” in Writings from the End of the Polish Enlightenment

The author discusses the political myth, dating from the Jagiellonian era, about the role played by Poland as a defender of Christianity against the Turkish onslaught. Under the impact of the Enlightenment and the political situation of Poland at the beginning of the nineteenth century, the place of Turkey was taken by Russia, and religious elements were supplanted by a cultural factor — now it was claimed that Poland comprised the outpost of Western culture. The fact that the “antemurale” motif appeared in literature during wartime and in the course of important political events inclined the author to conclude that Polish social elites during the last stages of the Enlightenment consciously applied this image for the purpose of mobilising society and propagating their political conceptions.

M. Kopczyński — The Impact of the First World War upon the Living Standard in the Kingdom of Poland in the Light of Biological Yardsticks

A comparison of measurements of the height of recruits from the Kingdom of Poland in 1905–1908 and 1921–1923. Having taken into consideration differences in selecting and examining the recruits by Russian and Polish recruitment commissions the author found that in 1921–1923 the recruits were on the average 1,81 cm shorter than those from the years 1905–1908. M. Kopczynski believes that this difference was the result of a catastrophic fall in the living standard in Polish lands during the first world war and the Polish–Bolshevik war. Emphasis is placed on the fact that the difference was greater than the regression of the average height of recruits caused by the Great Depression and the second world war, which totalled 0,9 cm. in the owns and 1.1 cm. in the countryside (recruits born in 1927–1932).

MATERIALS

T. Bohun — The Evacuation of the Tsarist Warsaw University to Rostov-on-the-Don in 1915

During the summer of 1915, in the face of the encroaching German armies, Warsaw University lecturers and students (almost exclusively Russians) were evacuated into the inner recesses of Russia. Self-government activists from Rostov-on-the-Don, who had long wished to establish a local school of higher learning, welcomed the arrivals on relatively favourable terms. The author of the article presents the course of the ensuing negotiations upon the basis of material from the Rostov University archive.

DISCUSSIONS

J. Lech — Historiography — Archaeology — Marxism (in connection with the article by Jan M. Piskorski, *Z badań nad historiografią Europy Środkowej i Wschodniej* /From research on the historiography of Central and Eastern Europe/, "Przegląd Historyczny", vol. XCI, 2000, fasc. 3, pp. 451–474).